
Streszczenie

W DRUGIEJ POŁOWIE XX WIEKU badania z zakresu kosmologii naukowej zaczęto odnosić do faktu istnienia białkowych form życia na jednej z planet. Relacje zachodzące między strukturą, rozwojem i pochodzeniem Wszechświata a możliwością zaistnienia i trwania życia zaczęto ujmować w różne wersje zasad antropicznych. Wszechświat zaś, w którym możliwe było powstanie oraz ewolucja białkowych form życia, nazywano Wszechświatem antropicznym. Tym samym dotychczasowe trójczłonowe pole badawcze kosmologii (struktura, rozwój i pochodzenie Wszechświata) zostało uzupełnione o człon czwarty – pochodzenie życia we Wszechświecie. Innymi słowy kosmologia antropiczna próbowałaby nie tylko rekonstruować i opisywać strukturę, rozwój i pochodzenie Wszechświata, ale także mówiłaby o pochodzeniu i możliwości ewolucji życia we Wszechświecie. Nurt antropiczny w kosmologii pojawił się także jako próba rozwiązania trudności, które pojawiły się w kosmologii lat siedemdziesiątych XX wieku. Wiele problemów, jakie napotkał standardowy model kosmologiczny, inspirowało

do poszukiwania nowych sposobów analizy zagadnień kosmologicznych. Zaowocowało to pojawieniem się tzw. wyjaśniania antropicznego, które ufundowało kosmologię antropiczną.

Celem książki było ogólne wprowadzenie w wybrane zagadnienia związane z bardzo szeroką dziedziną badań, osadzoną na pograniczu filozofii oraz kosmologii. W pierwszym rozdziale przedstawiony został naukowy oraz filozoficzny wymiar kosmologii. W drugim omówione zostały kosmiczne koincydencje, kosmiczny kontekst życia oraz przypomniane zostały podstawowe sformułowania zasad antropicznych. W kończącym pracę rozdziale trzecim określono, w jaki sposób można współcześnie rozumieć kosmologię antropiczną oraz zakreślono podstawowe jej filozoficzne implikacje.

Słowa kluczowe: filozofia kosmologii, filozofia nauki, kosmologia relatywistyczna, kosmologia antropiczna, zasady antropiczne.

Summary

The Philosophy of Antropic Cosmology

IN THE SECOND HALF OF THE 20TH CENTURY, research in the field of scientific cosmology began to focus on the fact that protein life forms existed on one of the planets. The relations between, on the one hand, the structure, development and origin of the universe and, on the other, the possibility of the existence and duration of life, started to be described in different versions of anthropic principles. The universe in which the emergence and evolution of protein life forms was possible came to be called the anthropic universe. Thus, the hitherto three-part research field of cosmology (the structure, development and origin of the universe) was supplemented with a fourth component: the origin of life in the universe. In other words, anthropic cosmology would attempt not only to reconstruct and describe the structure, development and origin of the universe, but it would also discuss the origin and possibility of the evolution of life in this universe. The anthropic current in cosmology also emerged as part

of an attempt to resolve the difficulties that arose in the cosmology of the 1970s. The many problems encountered by the standard cosmological model inspired a search for new ways of analysing cosmological issues. This resulted in the emergence of so-called anthropic explanation, which formed the basis of anthropic cosmology.

The aim of the book is to provide a general introduction to selected issues connected with a very broad field of research located on the borderline between philosophy and cosmology. The first chapter will present the scientific and philosophical dimensions of cosmology. In the second chapter, cosmic coincidences and the cosmic context of life will be discussed, and the basic formulations of the anthropic principle will be reviewed. The concluding third chapter will identify how anthropic cosmology can be understood today, before outlining its basic philosophical implications.

Keywords: philosophy of cosmology, philosophy of science, relativistic cosmology, anthropic cosmology, anthropic principle.